

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра галузевої соціології



Розробник: Тарабукін Ю.О., к.соц.н., доцент кафедри галузевої соціології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Завідувачка кафедри галузевої соціології

Протокол № 1 від 30.08 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ МІСТА ТА СЕЛА

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання денна
Навчальний рік 20__/20__
Семестр 8
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладач: Тарабукін Ю.О.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» ____ 20__ р.
(індекс, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» ____ 20__ р.
(індекс, ПІБ, дата)

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «30» 08 2019 року № 1

Голова науково-методичної комісії Петренко-Лисак А.О.

КИЇВ – 2019

1. Мета дисципліни – розкриття комунікативного аспекту урбанізаційних процесів в світі, та зокрема в Україні, як загального знаменника їх еволюції, ілюстрації соціальної нерівності в містах та селах, ефективності чи неефективності управління, джерелом соціальної напруги, соціальних конфліктів. Комунікативність є основою створення сучасних агломерацій та мегаполісів, які сьогодні є головними провідниками цивілізаційних процесів, центрами політичного, економічного, науково-технічного та духовного життя суспільства. Розгляд структурних та функціональних аспектів комунікативної взаємодії в міському та сільському середовищі як теоретичної доміанти, яка дозволяє представити соціологічну науку про місто та село як цілісну та автономну спеціальну соціологічну теорію. В дисципліні "Соціологія міста та села" розкривається зміст ключових понять та концептуальних підходів, на яких базується вивчення соціальних проблем міського та сільського середовища, теоретичні напрямки і школи в світовій науці, а також найбільш загальні та широко розповсюджені методи, необхідні для системного аналізу соціальних проблем урбанізаційних процесів. Важливе значення приділяється розгляду класичних традицій вивчення міста та села як соціально-просторових феноменів в історії соціально-економічної, політичної, правової думки.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Вміти отримувати необхідні соціологічні дані з різноманітних інформаційних та наукових джерел
2. Володіти базовими методами аналізу соціологічної інформації.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Соціологія міста і села» входить до вибіркового блоку дисциплін «Соціологія менеджменту та маркетингу», її предметом є закономірності виникнення, функціонування та розвитку сільської та міської соціально-територіальних спільнот; їх соціально-економічної природи; форми розселення; структури відтворення; образу життя; зв'язку з природою та матеріально-речовим середовищем; формування їх соціально-демографічної, соціально-поселенської і соціально-професійної структури; їх взаємодію з соціальною організацією суспільства; аналіз специфіки урбанізації та удосконалення і розвитку складових соціальної інфраструктури міста та села у відповідності з потребами жителів у житті, різних формах і видах соціального, побутового і культурного обслуговування.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Висвітлити основні етапи становлення та розвитку соціології соціології міста та села, які відображають етапи змін та удосконалення соціальної науки;
- Поглибити уявлення студентів про основні аспекти та тенденції еволюції міста та села як соціально-поселенських систем: зміни характеру та природи соціальних відносин, структури та середовища організаційно-інституціональних систем, матеріально-економічної, природно-екологічної та соціально-демографічної підсистем.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- здатність прогнозувати тенденції розвитку структур менеджменту і маркетингу в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій (Фк31)
- здатність розробляти адаптивні моделі менеджменту і маркетингу соціальних організацій, які функціонують в умовах перехідного суспільства (Фк33)

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
	Результат навчання			
1.1	Знати основні тенденції еволюції міста та села як соціально-поселенських спільнот та методи їх аналізу	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усні відповіді та доповнення на семінарах, реферат, контрольна робота, іспит	15
1.2	Знати теоретичні школи та напрямки в соціології міста та села, розуміти їх центральну проблематику і аргументи властивих їм трактувань міського та сільського образу життя	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усні відповіді та доповнення на семінарах, реферат, контрольна робота, іспит	20
2.1	Вміти самостійно розбиратися в подіях, що відбуваються у міському та сільському середовищах, а також пояснювати причини багатомірності і суперечливості інтерпретації одних і тих внутрішньо сільських та міських подій і процесів різними теоретичними школами.	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усні відповіді та доповнення на семінарах, реферат, контрольна робота, іспит	20
2.2	Вміти правильно і науково обґрунтовано застосовувати отримані теоретичні знання для аналізу, узагальнення і оцінки процесів, тенденцій розвитку та змін у міських та сільських соціально-територіальних спільнотах	Лекція, практичні заняття, самостійна робота	Усні відповіді та доповнення на семінарах, реферат, контрольна робота, іспит	30
4	Здійснювати кваліфікований аналіз внутрішньоміських та сільських подій, необхідний для викладацької роботи у вузі, а також різноманітних аналітичних інститутах і центрах, державних і недержавних організаціях соціального профілю	Самостійна робота	Реферат	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				
	1.1	1.2	2.1	2.2	4
прн37. прогнозувати тенденції розвитку організаційних структур в умовах суспільних змін та глобальних трансформацій	+		+		+
прн38. визначати соціальні механізми стабільного функціонування та розвитку організаційних систем		+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Усна відповідь забезпечує на всіх практичних заняттях протягом семестру (теми 1-12): РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2 – 15 балів (10 мінімальних)
2. Контрольна робота 1 (теми 1-6): РН 1.1, РН 1.2, РН 1.3 - 15 балів (10 мінімальних)
3. Контрольна робота 2 (теми 7-12): РН 2.1, РН 2.2 - 15 балів (10 мінімальних)
4. Реферат: РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2, РН 4 – 15 балів (6 мінімальних)

- підсумкове оцінювання: письмовий іспит (РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2.), (білет містить 3 питання) – 40 балів. Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка на іспит не може бути меншою 24 балів.

- умови допуску до підсумкового іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менш ніж 36 балів. Для одержання допуску до іспиту обов'язковим є написання реферативних робіт по темам, не опрацьованих ним протягом семестру

7.2 Організація оцінювання:

1. Практичні заняття оцінюються за усну відповідь по факту проведення, а бали накопичуються протягом семестру
2. Контрольна робота 1 виконується письмово після вивчення тем 1-6
3. Контрольна робота 2 виконується письмово після вивчення тем 7-12
4. Реферат виконуються в рамках самостійної роботи студента за графіком, що визначається викладачем.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів
Соціологія міста та села як теорія середнього рівня				
1	Ретроспектива уявлень про місто та село. Історичний екскурс в соціологію міста та села. Соціологія міста та села як галузь соціологічного знання	2	2	5
2	Соціально-територіальна структура суспільства	2	2	5
3	Місто як соціально-просторовий феномен. Урбанізація та міські агломерації	2	4	5
4	Соціально-демографічна підсистема міста та села	2	2	5
5	Формування міського та сільського соціуму. Репродуктивне відтворення та міграційні процеси	2	4	5
6	Соціальна мобільність та маргінальні прошарки міських та сільських мешканців	2	2	5
	Контрольна робота 1		2	
Місто та село як соціально-просторові феномени				
7	Соціально-економічний підкомплекс міста: промисловість, власність, майно, фінанси, трудові ресурси	2	2	5
8	Соціальний підкомплекс міста та села: житлово-комунальне господарство, благоустрій, торгівля.	2	2	5
9	Умови та рівні життя в місті та селі, побут та соціальний захист міських та сільських жителів	2	4	5
10	Міста як наукові та освітні центри. Соціокультурний потенціал та інформаційне забезпечення міського середовища	2	2	5
11	Екологічні проблеми міських агломерацій. Екологізація міського середовища.	2	2	5
12	Соціальні відносини, соціальні конфлікти та політичні процеси в містах та селах. Управління розвитком міського соціуму та соціальне проектування в містах	4	2	5
	Контрольна робота 2		2	
	ВСЬОГО	26	34	60

Загальний обсяг – 120 год., в т.ч.:

лекції – 26 год.,

практичні заняття – 34 год.

самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні: (Базові)

1. Вебер М. История хозяйства: Город. — М.: Канон-пресс-Ц, Кучково поле, 2001. — С. 47-413.
2. Город как социокультурное явление исторического процесса / Отв. ред. Э.В.Сайко. — М.: Наука, 1995. — С. 31-51; 168-234; 268-342.
3. Зеленев Д.А. Социология города. — М.: Владос, 2000. — С. 57-88.
4. Матяш С. Человек в городе: Социологические очерки. — К.: Политиздат Украины, 1990. — С. 5-71; 110-157.
5. Социология города // Социология в России / Под ред. В.А.Ядова. — М.: Издательство Института социологии РАН, 1998. — С.148-160.

6. Соціологія міста : навчальний посібник / за заг. ред. О.К. Міхєєвої / Міхєєва О., Малес Л., Серєда В., Соболевська М. - Донецьк: Ноулідж, 2010. – С. 7-85.
7. Тарабукін Ю.О. Соціологія міста. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. – 348 с.С. 8-51; 84-216; 241-308.
8. Шатохін А.М. Соціологія села. – К.: Науковий світ, 2000. – С. 37-78.

Додаткові:

1. Евдокимова И. Социология города: знать и понимать, чтобы управлять // Медиа полис. – 1996. - № 1-2, - С.160-166.
2. Київ і кияни: соціологічні хроніки незалежності. / За ред. В.М.Ворони та інш. – К.: Інститут соціології НАН України. – 2000. – С. 137-188.
3. Куценко О.Д. Общество неравных. – Харьков: Изд-во при Харьков.нац.университете, 2000. – С.67-113; 177-245.
4. Моисеев Н. Мегалополисы как естественный фактор развития человечества // Свободная мысль. – 1997. - №3. – С. 62-67.
5. Нахутин И.Б. Мегалополис как объект исследования // Социально-политический журнал. – 1998. - №5. – С. 234-251.